

Haken en ogen bij omzetten beleggingsverzekering

Al geruime tijd is er veel commotie over beleggingsverzekeringen, waardoor veel klanten hun polis willen omzetten in een andere verzekering. Voor kapitaalverzekeringen gesloten voor 14 september 1999 kan zo'n wijziging nadelige gevolgen hebben.

Op kapitaalverzekeringen die voor 14 september 1999 zijn gesloten, is het overgangsrecht van toepassing. Voor deze polissen kan zowel een uitkeringsvrijstelling als een looptijdvrijstelling van toepassing zijn.

Voor de kapitaalverzekering (prebrede herwaardering) geldt een onbeperkte uitkeringsvrijstelling als aan de onderstaande voorwaarden is voldaan. De uitkering bij leven is vrijgesteld als minimaal twaalf jaar aaneengesloten premies zijn betaald binnen de onderstaande bandbreedte. De uitkeringsvrijstelling geldt alleen als de hoogste premie niet meer bedraagt dan:

- het vijfvoud van de laagste premie (bandbreedte 1:5) bij een verstreken looptijd tot en met 15 jaar;
- het tienvoud van de laagste premie (bandbreedte 1:10) bij een verstreken looptijd van 16 tot en met 20 jaar;
- het vijftienvoud van de laagste premie (bandbreedte 1:15) bij een verstreken looptijd van 21 tot en met 30 jaar;
- het twintigvoud van de laagste premie (bandbreedte 1:20) bij een

verstreken looptijd van meer dan 30 jaar.

Let op: Deze onbeperkte uitkeringsvrijstelling gaat verloren als de kapitaalverzekering na 1 januari 1992 (buiten de normale en gebruikelijke optieclausules) wordt verhoogd. Na een verhoging na deze datum valt deze kapitaalverzekering onder het regime brede herwaardering. Hierdoor geldt een beperkte uitkeringsvrijstelling van maximaal 123.428 euro op deze kapitaalverzekering. Hieronder treft u in een notendop de voorwaarden aan voor de uitkeringsvrijstelling voor kapitaalverzekeringen gesloten in de brede herwaardering:

Het rentbestanddeel in de uitkering uit de kapitaalverzekering bij leven wordt belast in box 1. De uitkering kan echter (geheel/gedeeltelijk) vrijgesteld zijn als op einddatum, of bij eerdere afkoop aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- een uitkeringsvrijstelling van 28.134 euro bij een minimaal vijftien jaar aaneengesloten premiebetaling binnen de bandbreedte 1:10;
- een uitkeringsvrijstelling van 95.294 euro bij minimaal twintig

jaar aaneengesloten premiebetaling binnen de bandbreedte 1:10. De vrijstellingen kunnen in dit geval bij elkaar worden opgeteld tot 123.428 euro.

Deze uitkeringsvrijstellingen worden verminderd met:

- eerdere uitkeringen van een kapitaalverzekering eigen woning, spaarrekening eigen woning of een beleggingsrecht eigen woning;
- vrijgestelde uitkeringen uit de Brede herwaarderingsperiode (verzekeringen gesloten tussen 1 januari 1992 en 1 januari 2001).

LOOPTIJDVRIJSTELLING

Met de looptijdvrijstelling wordt de extra vrijstelling in box 3 van maximaal 123.428 euro bedoeld. Deze looptijdvrijstelling is enkel op kapitaalverzekeringen van toepassing als de polis tot stand is gekomen voor 14 september 1999. Om deze looptijdvrijstelling te blijven behouden moet voldaan zijn aan onder de volgende (cumulatieve) voorwaarden:

1. Het verzekerde kapitaal mag niet verhoogd worden na 14 september 1999;
2. De looptijd van de verzekering mag niet verlengd worden na 14 september 1999.

Voor een beleggingsverzekering, waarbij geen sprake kan zijn van een verzekerd kapitaal, geldt dat de premie niet verhoogd mag worden. Om te toetsen of de premie is verhoogd, moet in de meeste gevallen zowel de spaarpremie als de risicopremie afzonderlijk beoordeeld worden.

Verhogingen mogen wel op basis van normale en gebruikelijke optievoorwaarden, mits die voorwaarden reeds op 14 september 1999 deel uitmaakten van de verzekering. In de praktijk wordt het wijzigen van een risico van een beleggingsverzekering, waar de looptijdvrijstelling van toepassing is als lastig ervaren. Hierbij valt onder andere te denken aan het wijzigen van het overlijdensrisicokapitaal.

MUTATIES

Bij een wijziging van een bestaande beleggingsverzekering blijft de looptijdvrijstelling behouden, als de looptijd niet verlengd wordt en de premies niet verhoogd worden. Een veelgestelde vraag is, welke consequenties een verlaging van een verzekerd risico met zich mee brengt. Bij deze verlaging stijgt bij een gelijkblijvende premie de spaarpremie. Er is namelijk minder premie nodig voor de dekking van het risico. Bij een letterlijke interpretatie van de voorwaarden blijft de looptijdvrijstelling behouden, omdat er geen onderscheid gemaakt wordt in de spaar- en risicopremie. Dit is een opmerkelijke situatie, omdat bij de omzetting van een beleggingsverzekering in een beleggingsverzekering de looptijdvrijstelling wel verloren zou gaan (deze situatie wordt later beschreven). Zeer waarschijnlijk gaat ook in deze situatie de looptijdvrijstelling in box 3 verloren.

Bij een verhoging van het verzekerde risico van een bestaande beleggingsverzekering zijn twee

situaties te onderscheiden.

1. De totale premie blijft gelijk. Hier blijft de looptijdvrijstelling behouden voor het kapitaal bij leven. De spaarpremie wordt in deze situatie immers lager. Het oude regime van het kapitaal bij overlijden zou wel verloren gaan. Maar dit leidt vrijwel nooit tot heffing van inkomstenbelasting.
2. Bij een stijging van de totale premie gaat de looptijdvrijstelling in box 3 verloren. De bruto premie is dan immers gestegen.

OMZETTINGEN

Met omzettingen wordt bedoeld het fiscaal voorzetten van een kapitaalverzekering in een andere kapitaalverzekering. We maken onderscheid tussen de omzetting van een beleggingsverzekering in een garantieverzekering (of omgekeerd) en de omzetting van een beleggingsverzekering in een garantieverzekering. Om bij omzetting in een garantieverzekering de looptijdvrijstelling te blijven behouden, dient er aan de volgende voorwaarden (cumulatief) te worden voldaan:

1. De looptijd mag niet verlengd worden;
2. De premiebetalende periode mag niet verlengd worden;
3. De verzekerde mag niet gewijzigd worden (tenzij deze wijziging heeft plaatsgevonden in het kader van de verdeling van de kapitaalverzekering bij echtscheiding of de beëindiging van een duurzaam gezamenlijk gevoerde huishouding);
4. Het nieuwe verzekerde overlijdensrisico dient qua hoogte een normale en gebruikelijke verzekerde uitkering bij overlijden te zijn.

Onder een normale en gebruikelijke verzekerde uitkering bij overlijden wordt het volgende verstaan:

- Voor de omzetting van een beleggingsverzekering in een garantieverzekering:
- Een restitutie van de som van de betaalde premies; of

- Een zelfde uitkering bij overlijden als bij leven

Voor de omzetting van een garantieverzekering in een beleggingsverzekering:

- 90% of 110% van de waarde van de beleggingseenheden; of
- Het oorspronkelijk kapitaal bij overlijden.

Voor de omzetting van een beleggingsverzekering in een beleggingsverzekering is bepaald dat de looptijdvrijstelling behouden blijft onder de volgende (cumulatieve) voorwaarden:

1. De looptijd van de verzekering wordt niet verlengd;
2. De bruto premie wordt niet verhoogd;
3. De uitkering bij overlijden én de verzekerde risico's wordt niet verlaagd.

Wanneer bij de omzetting van een beleggingsverzekering in een andere beleggingsverzekering de overlijdensrisicodekking toch verlaagd wordt, vervalt bij een gelijkblijvende premie de looptijdvrijstelling in box 3.

Bij het verlagen van een verzekerde risico kan de looptijdvrijstelling in box 3 behouden blijven, indien het spaargedeelte in de totale premie niet stijgt. Dit betekent in deze situatie, dat de totale premie verlaagd moest worden. Om te bepalen wat de hoogte van nieuwe premie moest zijn, dient een berekening gemaakt te worden. Bij deze berekening zijn de volgende punten van belang.

Stap 1 Berekening voorbeeldkapitaal

- Bereken van de betreffende verzekering, bij het historisch fondsrendement, het te bereiken voorbeeldkapitaal op de einddatum. Het uitgangspunt is het voorbeeldkapitaal bij ongewijzigde voortzetting van de verzekering, rekening houdend met het reeds gerealiseerde rendement.

Stap 2 Berekening premie

- Ga uit van het te bereiken voorbeeldkapitaal volgens stap 1
- Hanteer hierbij dezelfde uitgangspunten als bij stap 1:

- reeds gerealiseerde rendement
- looptijd
- historisch fondsrendement
- Houd rekening met het vervallen of verlaagde risico.
- Bereken de premie (de premie is dus de uitkomst van stap 2).

Stap 3 Vergelijking premie

- De premie volgens stap 2 wordt vergeleken met de premie van de oorspronkelijke verzekering. De laagste van de twee premies moet de premie van de nieuwe verzekering worden.
- De 'nieuwe' premie mag niet hoger zijn dan de premie van de ongewijzigde beleggingsverzekering.

VERLIES

Het verlies van de looptijdvrijstelling heeft wel gevolgen voor de uitkeringsvrijstelling. De uitkeringsvrijstelling wordt gesteld op de waarde ten tijde van de verhoging of verlenging. Vanaf het moment van verhoging of verlenging moet de waarde van de kapitaalverzekering aangegeven worden in box 3. Op de einddatum dient voor de uitkeringsvrijstelling gekeken te worden naar de waarde en betaalde premies op het moment van verhoging of verlenging. Anders zou er een vorm van dubbele heffing ontstaan, zowel heffing in box 3 als de saldomethode in box 1.

Voorbeeld

Een kapitaalverzekering is gesloten op 1 september 1991 (pre-brede herwaardering), waarbij zowel een uitkering bij leven als bij overlijden is verzekerd. De verzekering heeft een looptijd van 25 jaar. De jaarlijkse premie bedraagt 2.500 euro. Op 1 maart 2009 is de overlijdensdekking van deze verzekering verlaagd, maar de premie is gelijk gebleven. Door de gelijkblijvende premie is het spaardeel in de verzekering verhoogd. Op 1 maart 2009 was de waarde van de verzekering 55.000 euro en de tot dan toe betaalde premies bedroegen 43.750 euro.

Door deze verhoging van de spaar-

premie valt de verzekering vanaf 2009 onder het regime brede herwaardering. Tevens is door deze verhoging de looptijdvrijstelling verloren gegaan. De uitkeringsvrijstelling is na 1 september 2011 (maximaal) 55.000 euro. Een uitkering na 1 september 2011 zal in deze situatie belastingvrij zijn, mits aan de bandbreedte (1:10) is voldaan en 20 jaar aaneengesloten premie is betaald. Als de verzekeringnemer voor 1 september 2011 de polis wil afkopen, betekent dit dat de maximale vrijstelling geldt van 28.134 euro. Stel de verzekeringnemer wil afkopen per 1 juli 2011, de afkoopwaarde op dat moment bedraagt 57.000 euro. De afkoopwaarde doet hier niet ter zake, de uitkering wordt fiscaal gesteld op de waarde per 1 maart 2009 55.000 euro.

$$\text{Belast rentebestanddeel} = (55.000 - 28.134) / 55.000 * (55.000 - 43.750) = 0,488 * 11.250 = 5.490 \text{ euro.}$$

Het belast rentebestanddeel wordt progressief belast (maximaal 52 procent).

LASTIGE MATERIE

Een kapitaalverzekering van voor 14 september 1999 wijzigen of omzetten blijft lastige materie. U heeft met dit een artikel een zo compleet mogelijk overzicht van de belangrijkste aandachtspunten, waar u bij uw advisering rekening mee moet houden. ■